

„Un învățământ privat de calitate poate fi o completare, dacă nu chiar o concurență, pentru cel de stat”

[“A Quality Private Education May Prove an Addition, if not Competition even for State Education”]

Prof.univ.emerit dr.ing. Virgil Petrescu,
Ministru al Educației în perioada 12
decembrie 1996 – 5 decembrie 1997.

“I suggested a logical scheme related to the two stages in the setting up of a state or private higher education institution, without discrimination: (1) temporary operation license and (2) accreditation, with the important addition that “the setting up of an institution is possible only in agreement with the law!”... I believe that resource management is the strong point of private academic curricula... I believe that a quality private education may prove and addition, if not competition even for state education...Private education is, in principle, more flexible and

can more easily adapt to the needs of society and orient itself on the labor market for their own graduates... Indeed, from approximately 40-50%, the weight of private academic education has decreased dramatically. On the other hand, state education hasn't become too attractive for the young generation, either...”

1. Nu am avut nicio surpriză cu privire la învățământul superior privat la preluarea mandatului de ministru al Educației Naționale în decembrie 1996, după ministeriatul profesorului Liviu Maior (1992-1996). Să mă explic.

La începutul anului 1993 am devenit expert parlamentar la Grupul parlamentar Partidul Național Țărănesc Creștin Democrat-Civic-Ecologist, în calitate de membru PNȚCD și de profesor universitar. La solicitarea profesorului ieșean Ioan Străchinaru, deputat CDR, am fost admis să asist la lucrările Comisiei pentru învățământ, tineret și sport a Camerei Deputaților, care pregătea pe atunci viitoarea Lege a învățământului. Între timp, s-a luat în Comisie decizia de a fi elaborată și o lege de reglementare a înființării de instituții de învățământ superior privat și de stat. Cu acel prilej, am

început să contribuie la ceea ce urma
să devină

Legea nr. 88/1993 privind acreditarea instituțiilor de învățământ superior și recunoașterea diplomelor (M. Of. nr. 552/27.12.1993).

În fapt, am propus o schemă logică aferentă celor două etape de înființare a unei instituții de învățământ superior de stat sau particulară, fără discriminare: (1) autorizarea de funcționare provizorie și (2) acreditarea, cu observația importantă că „înființarea instituției se va realiza numai prin lege”! Pentru evaluarea instituțională, prin același proiect de lege, s-a înființat CNEAA (Consiliul Național de Evaluare Academică și Acreditare), în prezent ARACIS (Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior).

Din grupul de lucru al Comisiei, în afară de mine, au mai făcut parte doi rectori de la învățământul particular, interesați de un învățământ de calitate, și un jurist. Pe măsură ce înaintam cu propunerile de texte ale proiectului de lege, Comisia vota – desigur, după numeroase întrebări și dezbateri referitoare la articolele cu pricina.

Trebuie să subliniez faptul că preocuparea Comisiei pentru „nașterea” unei asemenea legi era pe deplin justificată, întrucât apăruseră după 1990 o sumedenie de așa-zise instituții de învățământ particular, dar și de stat, fără nicio calitate. Nu dau exemple, cred că lumea universitară le cunoaște destul de bine!

Tot ca „asistent la Comisie”, s-a întâmplat să contribuim și la *Legea învățământului nr. 84/1995 (M. Of.*

nr. 167/31.07.1995) precum și la pregătirea până la aproape de finalizare a „Statutului personalului didactic”, respectiv a *Legii nr. 128/1997 (M. Of. nr. 158/16.07.1997)*, apărută în perioada ministeriatului meu. Toate aceste legi, în timp, au suferit numeroase modificări, după cum au fost cerute fie de viața universitară și preuniversitară, fie (uneori) de voința politică (fără detalieri...).

Acum, să răspund direct la prima întrebare: am preluat mandatul în perioada în care se aplicau prevederile *Legii nr. 88/1993* și universitățile particulare erau în plin proces de recunoaștere instituțională, parcurgând cele două etape.

2. Mandatul meu de ministru al Educației Naționale s-a încheiat în decembrie 1997, la câteva luni după apariția și aplicarea aproape în totalitate a *Legii nr. 128/1997* privind Statutul personalului didactic, aplicabil întregului sistem de învățământ românesc, fie de stat, fie privat. După ministeriatul meu, a fost desemnat ca ministru al Educației Naționale profesorul universitar clujean Andrei Marga.

Universitățile particulare își continuau parcursul în vederea înființării lor prin lege. Acordarea autorizației de funcționare provizorie era dată de Guvern, după evaluarea realizată de CNEAA și la propunerea ministrului de resort. Instituțiile care nu reușeau să obțină nici măcar această autorizare intrau în procedurile de desființare regle

mentate de lege. Instituțiile care după trei promoții de absolvenți erau în situația de a fi înființate, au ajuns, prin conducerile sau reprezentanții lor, în Parlament, spre a face „lobby” pentru votarea legilor de înființare.

Îmi aduc aminte de situația unei universități particulare din București, cu relativ bune rezultate, al cărei rector se lăuda cu o construcție nouă, care urma să fie terminată în anul următor, și solicita deputaților din Comisie să voteze favorabil raportul respectiv adresat plenului Camerei. I-am replicat că personal sunt perfect de acord cu înființarea acelei universități de îndată ce clădirea va fi gata. În anul 2002, acea universitate chiar a fost acreditată și înființată prin lege.

A apărut totuși o situație gravă: ce se întâmplă cu studenții de la universitățile de stat sau particulare aflate în lichidare? A prevalat la Comisie ideea corectă că măcar dacă un singur student merită să fie salvat, s-o facem! Ceea ce s-a și întâmplat, dar nu numai cu unul singur...

3. Învățământul superior privat s-a axat pe programe de studii juridice, economice, de management și, cu mici excepții, pe programe de inginerie sau de medicină (unul din cazuri îl reprezintă Universitatea „Titu Maiorescu” din București, înființată prin lege undeva prin anul 2002, cu două facultăți: Medicină și Stomatologie). Cred că un învățământ privat de calitate poate fi o

completare, dacă nu chiar o concurență, pentru cel de stat.

Dacă învățământul de stat beneficiază oricum de alocații de la bugetul de stat și de la bugetele locale, desigur după anumite criterii, la cel particular, susținut prioritar de taxele de studiu (rar din alte surse), cheltuirea fondurilor se face, poate, cu mai mare atenție! Deci, cred că managementul resurselor este punctul forte al programelor de studii academice private. Pe de altă parte, învățământul particular este, în principiu, mai elastic, poate să se plieze mai ușor la cerințele societății și să se orienteze pe piața muncii pentru propriii absolvenți.

4. La apariția prin 1990 a învățământului academic privat în România, orientarea a fost pentru drept și economie. De aici, s-a declanșat o adevărată „inflație” de absolvenți care nu și-au găsit locul prea ușor pe piața muncii. Cu puține excepții, cauzate poate de alți factori, angajatorii cumpătați au început să fie foarte atenți față de proveniența absolvenților din așa-numitele „fabrici de diplome”.

Pe scurt, o mare parte din instituțiile private au fost orientate în special către profit, acceptând numere record de studenți plătitori de taxe, fără să acorde o importantă atenție calității actului educațional. Încet, încet, în timp, s-a făcut ceva ordine în sistemul de învățământ superior privat, iar ponderea studen

ților de la privat a început să scadă continuu.

În concluzie, minusurile acestei forme de învățământ provin din calitatea personalului didactic (plătit, în general, sub cel de la stat), indiferența, inabilitatea sau dezinteresul conducerii instituției de a promova programe educaționale atractive, lipsa oricărei trieri la admitere, introducerea celebrelor cursuri „de la distanță”, când studentul își vedea profesorul doar la examene, identificarea (sau nu) unor acte de corupție și falsuri în documente, poate și altele.

5. Conform legislației actuale, da! Conform „tradiției” de după anul 1990, cu acele „fabrici de diplome”, perpetuată de devalorarea unor cazuri de corupție universitară, percepția publică, din păcate, nu este în general favorabilă acestei forme de învățământ.

6. Într-adevăr, de la circa 40-50%, acum ponderea învățământului academic privat a scăzut dramatic. Pe de altă parte, nici învățământul de stat nu a devenit prea atractiv pentru tânăra generație, și cauzele sunt multiple, fără să le mai dezvolt aici și acum.

Probabil că ieșirea din criză a învățământului academic privat ține de identificarea unor nișe de dezvoltare prin programe cert valorificabile pe piața muncii, poate prin susținere financiară de tip mecenat a instituției, prin acordarea de burse primilor studenți din seria respectivă

și a altor facilități, poate și prin acordarea de împrumuturi rambursabile după absolvire și încadrarea în muncă sau prin oferirea de granturi pentru anumite proiecte. Cred că și o mai largă campanie de promovare a instituției în rândul liceenilor ar putea fi productivă, dar ar fi important cine o face, dar și cum o face. Și noi, la stat, am tot încercat câte ceva, fără prea mari rezultate, din păcate!

Trebuie să recunoaștem că școala serioasă e grea, iar mentalitățile multor tineri nu prea sunt favorabile acestei direcții de dezvoltare personală. Lucrurile sunt extrem de complicate sociologic. Dacă mai spunem că mai puțin de jumătate dintre absolvenții învățământului superior lucrează în domeniul pentru care s-au pregătit, este clar că trebuie schimbat ceva!

7. Memoria e scurtă, dar mai ales selectivă... Poate aș face o referire de la un concurs pe un post din învățământul preuniversitar. Persoana respectivă absolvise o instituție privată, dar recunoscută de lege. La concurs nu a fost acceptată din exces de zel, deoarece nu venise de la stat! În disperare, a solicitat medierea mea. Am întrebat comisia de concurs dacă instituția pe care a absolvit-o persoana în cauză era recunoscută. Mi s-a răspuns că da, dar... Bine, atunci acceptați-o la concurs. Și a câștigat acel post!

8. La Iași am fost de mai multe ori, fie din motive profesionale/mi

nisteriale/CNEAA, fie familiale, având o moștenire prin apropiere. Nu am avut nicio ocazie să vizitez UPA din Iași. Desigur, știam cine a fost cărturarul Petre Andrei, mai ales că fusese membru al Partidului

Național Țărănesc și ministru al Educației. De asemenea, luasem la cunoștință faptul că UPA din Iași, apărută prin 1991, fusese acreditată și înființată prin lege în 2002.